

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
In the Name of Allah, the Compassionate the Merciful

بررسی و نقد علم غیب امامان علیهم‌السلام

در کتاب مکتب در فرایند تکامل

(مبانی، روش و محتوا)

اسدالله رحیمی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراوری اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی و پژوهشی، در گرو نظام منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعه المصطفی علیه السلام العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیرایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون آموزشی و پژوهشی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست

فصل اول: کلیات	۹
الف) مقدمه	۹
۱. تبیین موضوع	۹
۲. ضرورت و اهمیت پژوهش	۱۲
۳. پیشینه تحقیق	۱۳
۴. بررسی منابع	۲۰
۵. روش تحقیق و چارچوب مباحث	۲۸
ب) مفهوم‌شناسی	۲۹
۱. علم	۲۹
۲. غیب	۳۲
۳. علم غیب	۳۳
ج) نگاهی به کتاب مکتب در فرایند تکامل و معرفی نویسنده آن	۳۸
فصل دوم: تبیین علم غیب ائمه علیهم‌السلام در کتاب مکتب در فرایند تکامل	۴۵
درآمد	۴۵
الف) اقسام علم غیب	۴۶
۱. مطلق	۴۶
۲. نسبی	۴۷
ب) قلمرو علم غیب	۴۸

۱. محدود ۴۸
 ۲. نامحدود ۴۹
 - ج) منابع علم غیب ۵۱
 ۱. علوم انتقالی ۵۳
 - وراثت ۵۳
 - جفر ۵۶
 - جامعه ۵۹
 - مصحف فاطمه علیها السلام ۶۱
 - قرآن مجید ۶۷
 ۲. علوم لدنی ۷۰
 - الهام و تحدیث ۷۰
 - عمودی از نور ۷۴
 - همراهی روح القدس ۷۸
 - اسم اعظم ۸۱
 - د) علم غیب از نگاه کتاب مکتب در فرایند تکامل ۸۳
 ۱. معنای علم غیب ۸۳
 ۲. جایگاه علم غیب ۸۶
 - ه) جمع‌بندی فصل ۸۸
- فصل سوم: تبیین و ارزیابی مبانی کتاب مکتب در فرایند تکامل درباره علم غیب
۱. ائمه علیهم السلام ۹۱
 - درآمد ۹۱
 - الف) تبیین مبانی ۹۲
 ۱. مبانی قرآنی ۹۳
 ۲. مبانی کلامی ۹۵
 ۳. مبانی حدیثی و رجالی ۱۰۲
 - ب) ارزیابی مبانی ۱۰۷
 ۱. ارزیابی مبانی قرآنی ۱۰۷

۱۱۷	۲. ارزیابی مبنای کلامی
۱۵۴	۳. ارزیابی مبنای حدیثی و رجالی
۱۵۹	ج) جمع‌بندی فصل
۱۶۳	فصل چهارم: تبیین و ارزیابی روشی کتاب مکتب در فرایند تکامل درباره علم غیب ائمه علیهم‌السلام
۱۶۳	درآمد
۱۷۱	الف) معیارهای روش تاریخی
۱۷۱	۱. تحلیل پدیده‌های طبیعی
۱۷۲	۲. عدم ورود به مرزهای کلام
۱۷۴	۳. بررسی تمامی شواهد و قراین
۱۷۶	۴. عدم تحمیل پیش‌فرضها بر تاریخ
۱۷۷	۵. عدم استفاده از طرح قبلی در روند تحقیق
۱۷۸	ب) تاریخ تفکر و الزامات آن
۱۸۳	ج) ارزیابی روش کتاب مکتب در فرایند تکامل
۱۸۶	۱. داشتن طرحی از پیش تهیه شده
۱۹۱	۲. عدم تعیین منطق‌گزینش
۱۹۴	۳. عدم تعرض و پرداخت روشمند به دیدگاه‌های مخالف
۱۹۶	۴. عدم تعریف مفاهیم اساسی و مهم
۱۹۹	۵. تعمیم‌های ناروا
۲۰۸	۶. ابهام در استفاده از ابزار شواهد و قراین
۲۱۱	د) جمع‌بندی فصل
	فصل پنجم: تبیین و ارزیابی محتوایی کتاب مکتب در فرایند تکامل درباره علم غیب
۲۱۳	ائمه علیهم‌السلام
۲۱۳	درآمد
۲۱۴	الف) تبیین محتوایی
۲۱۴	۱. علم غیب از منظر قرآن
۲۱۵	۲. علم غیب ائمه علیهم‌السلام از منظر روایات

۳. علم غیب ائمه علیهم السلام از منظر اصحاب خاص ائمه علیهم السلام ۲۱۶
۴. علم غیب ائمه علیهم السلام از دیدگاه مشایخ مکتب قم ۲۱۶
۵. علم غیب ائمه علیهم السلام از دیدگاه ابن قبه ۲۱۸
۶. نقش غالیان در ترویج آموزه علم غیب ۲۲۰
- ب) ارزیابی محتوایی ۲۲۲
۱. بررسی علم غیب از منظر قرآن ۲۲۲
- گونه‌شناسی آیات در مورد علم غیب ۲۲۳
- وجه جمع و رفع تعارض نمایی آیات ۲۲۶
۲. بررسی علم غیب ائمه علیهم السلام از منظر روایات ۲۳۰
- انتساب نابجا به ائمه علیهم السلام ۲۳۰
- گونه‌شناسی روایات در مورد علم غیب ائمه علیهم السلام ۲۳۰
- بررسی و تحلیل علم غیب در روایات ۲۳۹
۳. بررسی علم غیب ائمه علیهم السلام از منظر اصحاب خاص ائمه علیهم السلام ۲۴۵
۴. بررسی علم غیب ائمه علیهم السلام از منظر مشایخ مکتب قم ۲۴۶
- انتساب نابجا به مشایخ مکتب قم ۲۴۶
- علت برخورد برخی از مشایخ مکتب قم، با شماری از راویان ۲۴۶
- بررسی نحوه علم امام به احکام از دیدگاه برخی مشایخ مکتب قم ۲۴۹
- مقامات و ویژگی‌های خاص پیامبر و ائمه علیهم السلام در کلام مشایخ مکتب قم ۲۵۱
۵. بررسی علم غیب ائمه علیهم السلام از منظر ابن قبه ۲۵۴
۶. بررسی شواهد تاریخی درباره علم غیب ائمه علیهم السلام ۲۵۷
۷. بررسی نقش غالیان در شکل‌گیری اعتقاد به علم غیب ائمه علیهم السلام ۲۶۹
- تعریف «غلو» و «تفویض» ۲۶۹
- آموزه‌های غالیان و مفوضه ۲۷۴
- وجه تمایز غالیان و مفوضه از شیعه امامی ۲۷۶
- ج) جمع‌بندی فصل ۲۷۹
- نتیجه‌گیری ۲۸۳
- کتابنامه ۲۹۳